

ЛЮДСЬКИЙ ВЧИНОК

Коли ти у цілковитій темряві, всі твої відчуття посилюються, розум стає чистим, серцебиття – швидшим. Ти відчуваєш серце в скронях. Воно пульсує сильно і швидко. Ти сам як велике серце.

Юра розплющив очі. Білий день. Він жадібно вдихнув морозне повітря і спробував підвестися. Всередині все запекло. Лікоть зрадницьки посунувся вбік і Юра знову розпластався на землі. Біль пройшов повз усе тіло, в грудях сильно запекло, в роті було гірко, хотілося пити. Він лежав на землі широко розкинувши руки в сторони. Не тримаючись за пошматований бік, не затискаючи своїх ран, не витираючи сльози, а розкинувши руки широко, як два крила, вже готовий злетіти в небо. Юрі дуже хотілося заплакати, як в дитинстві, як колись у мами на руках. Це вже не був солдат, не був дорослий дядько з широкими плечима та колючим підборіддям. Це був маленький хлопчик Юрчик, мамин синочок.

Юра знав, що помирає, але все одно боявся заплакати. За парканом, за якісь два метра від нього зупинився німець. Два метри відділяли його від смерті. Так близько, що німець міг відчути залізний запах Юриної крові, почути, як б'ється серце в його скронях. Він знову закрив очі. Цілковита темрява.

Чиїсь руки намертво вчепились в Юрину куртку і потягли його вбік від паркану. На тому місці, де він щойно лежав, залишилась пляма від його теплої крові.

– Куди тепер його?

– Лідо, він пропаде. Пропаде! – почулося.

Юра знову прийшов до тями. Він відкрив очі і перелякано роззирнувся. На нього не менш переляканими очима дивилося троє дівчаток. Одна старша, двоє інших – ще геть діти.

– Не можна його тут лишати. Це ж людина...

– Лідо, він помре!

– Помре, то нехай хоч по-людськи.

Юра прокинувся і цього разу не побачив неба над головою, не побачив і світлих дівочих облич. Кругом було темно, пахло землею. За роки на фронті він звик до цього запаху. Ховаючись в окопі притулявся щокою до землі, і чим вона йому тільки не пахла: хлібом, молоком, свіжоскошеною травною, вишнями чи яблуками. Рідна земля завжди пахла домом. Так, Юра добре знав запах землі...

Страшенно хотілося пити, в грудях боліло, дихалося тяжко. Раптом почувся шурхіт, Юра завмер. На якусь мить через прочинені двері увірвалося світло і він зрозумів, що знаходиться у підвалі. Всередину прослизнула дівчина, одна із трьох, що їх бачив Юра перед цим. Це була дванадцятирічна Ліда. Дівча обережно підійшло до нього, на підлогу поставило маленький глиняний каганець. «Таки прийшов до тями. – посміхнулася. – А я супу тобі принесла і хліба.»

Час ішов. Запалювались світанки, дні догорали у вечірніх сутінках. З першим листопадним снігом осінь передала свою варту зимі. Всі три свої законні місяці зима була лагідна, як мама. Ні тобі сильних морозів, ні завірюх. Мабуть, знала, не можна. В підвалі ж переховують людину.

Ліда збігла вниз сходами задихаючись, вся в сльозах. «Німці йдуть! Швидко!» – кричала. Юра підірвався і за нею. Ще не до кінця оговтавшись, його організм нагадав про травму. Юра захитався, але не впав. Ліда тягнула його вбік сараїв. «Лягай! І щоб ні звуку!» – наказала. Він послухався і вже за якісь п'ять хвилин Лідиною роботи його не було видно під купою свіжого коров'ячого посліду. Юра чув як по дворі ходили німці, когось шукали, розмовляли про щось своєю. А він лежав і не ворухився, не дихав, не мав страху. Отак, під коров'ячим кирпичем, ніби тут завжди і було його місце, ніби немає на світі для Юри інших місць... Ліда знову врятувала його життя.

За якийсь місяць після того, у березні 1944 року, місто Нова Одеса було звільнено з-під німецької окупації. Юра вирвався з лап смерті, достатньо зміцнів, щоб можна було повернутися додому. Якби того холодного листопадового дня у трьох дитячих серцях не вистачило сміливості та доброти, він би не пережив війну. Якби не маленька дівчинка Ліда, він би не вижив, не протягнув зиму, не заховався від німців. Юра повернувся додому до своєї рідні, в Росію. Він прийшов з війни живим. Відомо, що одружився, мав сина. Коли через багато років одній з трьох дівчат вдалося відшукати адресу Юри, його більше не було серед живих. Його вже дорослий син знав історію порятунку батька, знали й онуки. У листі він написав, що батько прожив щасливе життя.

Ліда прожила все своє життя в тому ж містечку Нова Одеса. Згодом після війни вона зустріла своє кохання Яшу, вийшла заміж, народила дітей. Її чоловік Максимов Яків Никонорович був фронтовиком. Перед початком війни Ліді виповнилося лише десять рочків. Її дитинство було нахабно вкрадене війною. Коли доля відбирає в людини щось важливе, це залишає відбиток на її серці. В одних – це прояв байдужості, в інших же навпаки – неймовірної любові та доброти до інших.

Це була історія про війну, про людей, про добро. Це історія про одну маленьку дівчинку і її дорослий Людський вчинок.